



POL | MAGASINET

November 2019 | Nr.1 HT |



REDAKTIONEN

PROLOG

Ånnu ett år med två stycken lillgamla personer som tror för mycket om sig själva. Två missplacerade killar med alltför grov dialekt. Tyvärr kommer ni att behöva stå ut med oss i två terminer till och vi kommer vid varje möjligt tillfälle sticka vår tidning framför era ansikten även fast ni inte vill läsa den. Men det ser vi faktiskt fram emot och det tror vi att även ni läsare gör, som får senaste nytt kåserier och djupa texter skapade i samband med konsumtion av kopiösa mängder vin.

Vi tycker oss se en stor kontrast mellan er jordnära UPS-medlemmar och oss två. Och förutom det är våra liv idag utsatta för en mängd kontraster. Kontrasterna mellan student- och familjeliv, kontrasterna av att ha ett nationskort eller inte. Kontrasterna i Uppsala, studentdelen och utanförskapet. Men också kontrasterna av att vara i ett förhållande gentemot att vara singel. Kontrasterna mellan Sverige och Danmarks alkoholpolitik.

Kontraster är som ni nu märkt en fundamental del av varlden och genom vardagliga val så sätter man sig någonstans i detta spektrum mellan kontrasterna. Det är här grazonerna skapas. Kontraster verkar helt enkelt vara en såpass stor del av våra liv, lika bra att sätta temat för vårt första nummer till just kontraster. I det du nu håller i har du litterära läckerheter av gamla t3:or men även av färsk reccar.

Förhoppningsvis kommer ni att uppskatta detta första nummer och med denna ödmjuka prolog vill vi även bjuda in er till att vara med och bidra i framtiden. Skicka in texter, skicka in skvaller, måla illustrationer. Vi har byggt ett rum som ni ska få möblera. Dock vet vi inte riktigt var vi vill komma med vår prolog och vi har heller inte lyckats formulerat något fyndigt avslut. Därför får ni näja er med ett enkelt: Välkomna till Polmagasinet!



Från vänster: Joseph Eriksson (ansvarig utgivare) och Staffan Samuelsson (ordförande)

Vi vill också påpeka att vi mer än gärna ser att ni är med och bidrar med kvalitetsjournalistik. Skicka in texter, illustrationer, hjälps med Adobe In-design. Vi behöver er hjälp, och tillsammans kan vi skapa en pålitlig tidning som står i kontrast till fake news, twitter och filterbubblor.



CHRISTOPHER RIEDL

LEDAMOT



HANNA DEÁK

LEDAMOT



DANIEL ALM

LEDAMOT



JESPER LEHTO

REPORTER

Polmagasinet är en politiskt obunden tidning som publiceras av Uppsala Politicesstudenter. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material och tar inget ansvar för ej beställt material. Uttryckta åsikter är skribenternas egna och representerar inte nödvändigtvis tidningens ståndpunkt.

Har du frågor eller idéer?
polmagasinet@uppsalapolitics.se
Tryck: Tregraf Tryck & Dekor AB



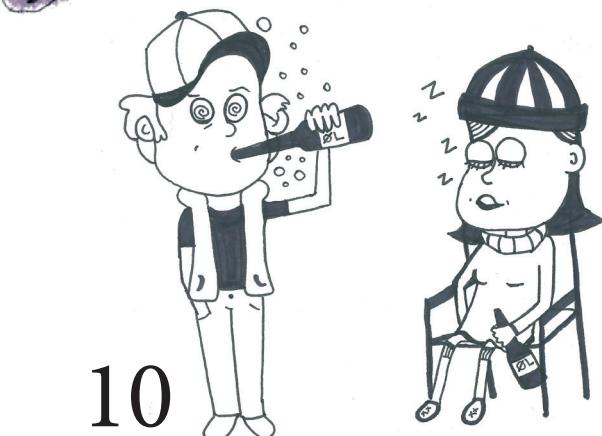
FORMGIVNING: Elm Tree Productions | ILLUSTRATÖRER: Hermine Blixt och Embla Bergström

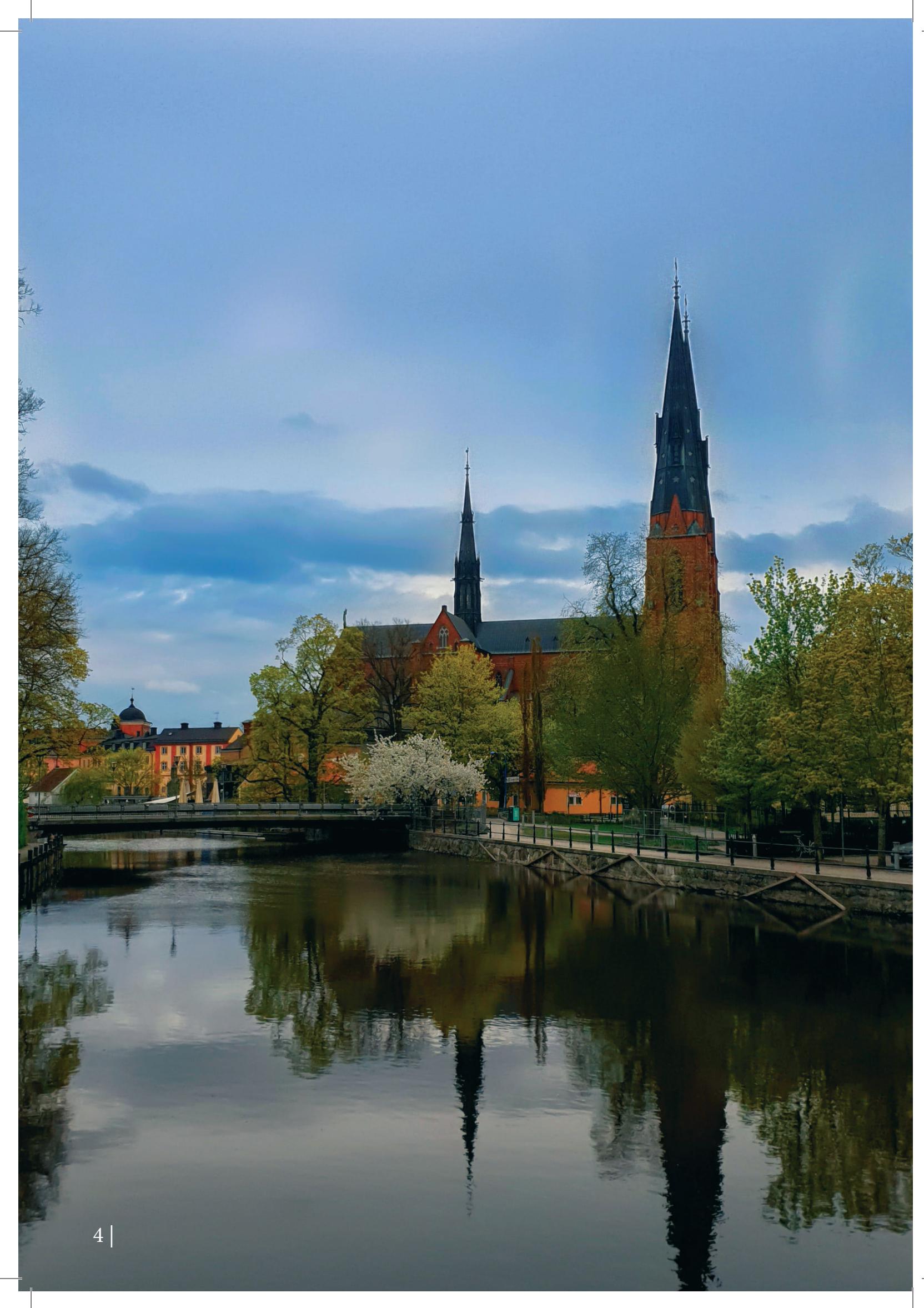
INNEHÅLL

POLMAGASINET NR 1 HT19



5	ORDFÖRANDE ORERAR Alfred Ram
6	AKADEMIEN – DÄR SAMHÄLLETS ETNISKA KLYFTOR VISAR SITT ANLETE Maximilian Nakev von Mentzer
8	FRÅN FAMILJELIV TILL STUDENTLIV Elias Norin
10	KÄRLEKSJURIDIK Pontus Thelin Renström
11	KORTET TILL FRIHET Jonathan Landberg
12	PÅ OLIKA SIDOR AV SUNDET Hanna Deák
15	KAMELEN OCH BAGAREN Joseph Eriksson







ALFRED RAM, ORDFÖRANDE UPS

ORDFÖRANDE ORERAR

"Möjligheterna i denna stad är tusentals och mitt största råd till er är att ta vara på dem, ni kommer inte att ångra er."

Vilken start vi haft på det nya läsåret kära UPS:are! För ungefär ett år sen satte jag min fot i Uppsala för första gången. Det var nervöst och jag minns att jag ofta tänkte tanken varför valde jag inte bara Lund istället, det hade ju varit så mycket enklare. På väg till universitetshuset den första dagen tvingades jag jogga till Pressbyrån för att hinna inhandla en kaffe som i mitt huvud skulle förstärka min vuxna aura när jag skulle kliva in i salen där människorna, som jag skall komma att spendera så mycket tid med framöver, sitter. Jag kommer heller aldrig att glömma hur jag min första natt i Uppsalasov i ett rum på ett liggunderlag med fyra stora resväskor som rummets enda möblemang, scenen var som hämtad ur filmen Trainspotting. Nervositeten inför studierna kombinerat med alla nya intryck runt omkring gjorde att tanken på ett möjligt engagemang i studentlivet kändes långt borta och inte direkt viktigt.

På UPS-dagen 2018 fick jag någon typ av infall och bestämde mig för att söka till recentiorernas representant i styrelsen och i efterhand är det ett av mitt livs bästa beslut. Att idag vara ordförande för UPS är något som jag känner stolthet och tacksamhet inför och något som både är utmanande och krävande, men framför allt otroligt roligt, spänande och lärorikt. Tiden i Uppsala har hittills varit min mest händelserika och minnesvärda tid i livet. Att vara aktiv och engagerad i Uppsalas studentliv är något som förgyller ens studietid och gör åren här oförglömliga. Möjligheterna i denna stad är tusentals och mitt största råd till er är att ta vara på dem, ni kommer inte att ångra er.

I slutet av förra terminen satt jag ner med presidiet och diskuterade vilka mål vi ville sätta upp inför nästkommande läsår. Vi kom fram till att vårt primära mål var att på bästa sätt försöka öka förståelsen för vår förening och på så sätt förhoppningsvis också öka engagemanget bland recentiorerna och mastersstudenterna. Tanken på att engagera sig är förmodligen inte det första som slår en när en kommer till en för många ny stad, och börjar ett helt nytt kapitel i ens liv, det var det i alla fall inte för mig.

Det är därför helt otroligt roligt att se trycket på ansökningar till föreningens olika utskott den här terminen. Vi har i princip fyllt alla platser och det är något som jag tillsammans med styrelsen bara hade kunnat drömma om. Stort tack! Det är samtidigt viktigt att poängtala att det absolut går att engagera sig i alla utskott trots att en inte är invald som ledamot. Tveka aldrig att höra av er till mig eller någon annan i styrelsen om ni har en spännande idé som ni vill förverkliga. UPS är en liten men levande förening som gör saker varje vecka och vi strävar efter att alla Politices-studerande ska hitta något som passar just dem. Skriv en krönikा i den här tidningens nästa nummer, häng på radion och var med och sänd deras nästa program, sitt med Eken och fila på temat till nästa gasque, kom och spring med Spakens springgrupp, eller något helt annat! Möjligheterna är många och utan medlemmarnas engagemang hade inget varit möjligt. Vårt program präglas enligt min mening av nyfikna, hängivna och varma personer och det är med stor glädje jag ser fram emot att uppleva detta läsår tillsammans med er.

I en värld där vuxna män spyr galla på en tjejer som försöker rädda den, där presidenter beter sig som tolvåringar och där svenska kommuner vägrar hissa en flagga som symbolisera kärlek så känner jag ändå trygghet när jag ser på er, kära dalmatiner, minioner och hippies, det är med oss det vänder!

AKADEMIEN

– DÄR SAMHÄLLETS ETNISKA KLYFTOR VISAR SITT ANLETE

MAXIMILIAN NAKEV VON MENTZER

Pol. Kand. Politices kandidatprogram. Formningsgrund för den sociala rättvisans förkämpar. Inne i Brusewitzsalen sneglar domkyrkans mäktiga östsida ned mot våra nackar, när vi skolas i Platons idealstat och förhållandena mellan EU:s institutioner. Härifrån ska statsvetarnas, nationalekonomernas och konfliktvetarnas vingar stöpas – för att sedan lätta mot avlägsna vidder (utan att minsta lilla koldioxid förbränns) – där vår nordliga, sekulära öppenhet ska förvandla mörker till ljus, krig till fred och exkludering till inkludering. Alla är inbjudna; oavsett kön, sexuell preferens och hyns nyans. Alla får vara med på tåget. Eller får de?

Inne på sista dagen av insparksveckan, på avslutsgasquen, ser jag mig omkring i festsalen på Norrlands Nation. Jag spejar till höger, till vänster; upp på scen. Jag läter blicken svepa över de fysiska attributen på mina framtida världsräddare till kursare, och inser att det är här den gör sitt intåg: Segregationen. Runt omkring mig finns knappt en männska med utländsk bakgrund. Jag är inte riktigt van, så jag börjar vrinda mig i stolen. Jag sjunger med i ”Det var i vår ungdoms fagraste vår” och försöker sudda bort det smått paniska uttryck som börjar göra sitt intåg i min blick. Men så kommer maten. Och den serveras av en tjejer som ser ut att ha föräldrar från mellanöstern.

Hon ler när hon ställer den vegetariska tallriken framför mig (jag hade kryssat i att jag ville ha kött), men jag ler tillbaka. Hennes hår är svart och det finns hopp i världen. Jag andas ut.

I hela mitt liv har jag omgett mig av männskor med ursprung från jordens alla hörn. Tillsammans med eritreaner, kurder, palestinier, iranier och chilenare sparkade vi boll, tuggade solrosfrön och köpte Freez med kiwismak från kiosker vars ägare knappt kunde svenska. På somrarna hängde jag hos min farmor och farfar i deras fallfårdiga, kommunistbyggda lägenhetshus i fågelsångens postjugoslaviska Makedonien. På morgnarna åt vi burek med fetaost och när jag var tolv år gammal började min farmor



"Och om man inte lär sig svenska sånger, svenska seder, inte smakar svensk snaps; hur ska man kunna identifiera sig med detta avlånga land med blågul flagga?"

erbjudा mig starköl till middagen. Jag avböjde och gick och spelade fotboll med våra romska grannar.

Född och uppuxen i ett multietniskt Uppsala – döpt först protestantiskt i Domkyrkan och sedan ortodoxt i Sveti Nikolja-kyrkan i Štip, Makedonien – fotbollsspelare i Gottsundas eget fotbollslag, UNIK – är jag van vid en demografisk blandning. Vilken knappt existerar på vår institution. Vilket, för att vara helt uppriktig, chockerade mig. Jag nämner det till en fadder under ”skogsrejvet” – han instämmer och säger att vi lika gärna kunde ha befunnit oss på ett SS-läger. Jag skrattar, men det är sant. Så det är med ett sting av sorg jag sveper med blicken över Norrlands Nations festsal i min kostym, när jag inser att det är nu segregatio-

nen börjar synas på allvar. Var är alla palestinier? Eritreaner? De hittar inte hit. Av de nästan tvåhundra personerna som sitter runt borden finns inte en enda afrosvensk.

Jag blir ledsen, men mitt glas är fullt av akvavit. Jag försöker analysera, men alla sjunger för full hals. Sånger som majoriteten av alla svenskar med utländsk bakgrund uppenbarligen aldrig kommer lära sig. Och om man inte lär sig svenska sånger, svenska seder, inte smakar svensk snaps; hur ska man kunna identifiera sig med detta avlånga land med blågul flagga? Jag vet inte. Det jag vet är att när någon i förorten får frågan var de kommer ifrån, svarar de landet deras föräldrar har lämnat. Fastän de är födda i Uppsala, Uppland, Sverige, Skandinavien. I toppen av jordens norra halvklot. I ett land som sitter i Arktiska Rådet. Några dagar efter att skolan har dragit igång ser jag till min lättnad att det åtminstone finns ett dussin personer i min klass med påbrå från länder bortom Nordeuropa. Kanske tio, femton personer. Av hundratjugo. Lite hopp ändå.



Men denna förbluffande minoritet gör mig sorgsen. I hela mitt liv, från dagis till trean i gymnasiet, har klasserna jag gått i varit blandade mellan etniska svenskar och svenskar med invandrarbakgrund. Variationen av etniciteter lugnar mig. Men plötsligt, som i ett slag, stryps tillförseln av mångfald och segregationen blir plågsamt påtaglig. I Brusewitzsalen sitter hundratio ljushåriga statsvetare. Våra framtidas diplomer har nästan uteslutande efternamn som slutar på ”sson”. Och de allra flesta från förorten kommer aldrig känna smaken av meningens ”Det var i vår ungdoms fagraste vår” på sina tungor.

FRÅN FAMILJELIV TILL STUDENTLIV

ELIAS NORIN

Iövergången från familjeliv till studentliv byts familjemeddagar ut mot matlådekäk vid skrivbordet. 150 kvadratmeter blir 15. Ett badrum på vardera våning byts ut mot delad toa med tio studenter. En välfylld kyl byts ut mot en hylla med ketchupflaska, ost och en överbliven öl från gårdagens förfest. Kontrasterna mellan ett familjeliv och ett studentliv är både många och påtagliga, men trots att studentens tillvaro är rätt oglamorös är det för många den bästa tiden i livet. Vad är det egentligen som vi har gett oss in i och vad har vi lämnat bakom oss?

Som student är man inte obekant med att äta pasta med pesto för tredje gången i rad, att på dagen stressa över kommande tenta för att sedan festa på kvällen, eller att springa till Pressbyrån i föreläsningspausen för att köpa kaffe - det vill säga dagens frukost. Knappt fyra månader tidigare såg min egen vardag helt annorlunda ut. Jag kom hem från jobbet, åt mat tillsammans med familjen för att sen sätta mig i soffan tillsammans med mamma och pappa och ta en kopp kaffe med dagstidningen framför mig.

För mig står familjen för en stor trygghet. En konstant i livet som jag kan luta mig tillbaka mot när det känns tufft. Att kunna ringa sina föräldrar är därför en stor hjälp i många lägen: När stressen kommer. När ekonomin inte går som planerat. När första tentan närmar sig. För att berätta hur bra det gick på tentan. För att berätta hur dåligt det gick på tentan. Vid hemlängtan. Eller när man helt enkelt bara vill prata ut. För trots att man känner sig självständig är det ett stort steg mellan att bo hemma med familjen och bo i studentkorridor - även om hemma med familjen betyder ensamstående föräldrar och lägenhet i innerstan, eller om det betyder fyra syskon med mamma och pappa ute på landet.

När man då lämnar familjetryggheten och flyttar hemifrån innebär det ökade krav på eget ansvar. Räkningar som ska betalas, prestationskrav som höjs och möten som avlöser varandra. Men det ökade kravet på eget ansvar betyder samtidigt att man ges större frihet och mer personligt ägande. Känslan av att allt i rummet är mitt eget, köpta för mina egna pengar. Att Ikea-möblerna är hopskruvade av mig och att jag själv är arkitekten bakom studentrummet som i princip ser likadant ut som de andra nio i korridoren. Min är också friheten att låta rummet vara så stölkigt att det ligger fler kläder på golvet än i garderoben. Friheten att ta det dumma beslutet att stanna på Palermo till klockan tre på natten, med ett PM-seminarium som väntar på mig klockan 08.00 morgonen därpå.

Men frågan är om det trots alla kontraster inte finns en stor likhet mellan studentlivet och familjelivet. Kontraktsteoretiern Jean-Jacques Rousseau grundade sitt samhällskontrakt i att medborgaren gav upp sin frihet med kravet att i utbyte få

"Som student kan man säga att man ger upp en typ av familj och får i utbyte tillbaka en annan. Kanske stämmer detta i synnerhet in på den som läser pol.kand i Uppsala."

tillbaka en annan typ av frihet. För att ge upp något värdefullt vill man ha något tillbaka. Så tänkte franska upplysningsfilosofer på 1700-talet och så tänker även Uppsala-studenter i dag. Som student kan man säga att man ger upp en typ av familj och får i utbyte tillbaka en annan. Kanske stämmer detta i synnerhet in på den som läser pol.kand i Uppsala. Visst, det är något många program skulle vilja påstå, att just deras program har den bästa gemenskapen. Men visst är det så att de andra har fel och vi rätt? Är inte UPS den bästa föreningen och pol.kand det bästa programmet? Opartisk eller ej så känner jag en stor samhörighet med mina kursare och jag har aldrig tidigare varit omgiven av likasinnade människor i samma utsträckning som nu.

Inte nog med att alla har ett grundläggande intresse för samhället, många brinner för att förändra världen till något gott. Dessutom äts det vegetariskt, det dansas alltid när man går ut, på Facebook klickas det frenetiskt i intresserad på alla möjliga gästföreläsningar, och parlamentarism är inte längre bara ett svårt ord, utan också ett samtalsämne. Gemensamma intressen och mål är fundamentala för bra vänrelationer. Och på pol.kand myllrar det av just sådana - gemensamma intressen. Vi är på många sätt en stor familj, som flera faddrar redan halvt på skämt har försäkrat sina reccar om. Trots att jag har lagt 60 mil mellan mig och mitt hem är det svårt att inte känna sig som något annat än hemma.



Illustration: Hermine Blixt

KÄRLEKSJURIDIK

PONTUS THELIN RENSTRÖM

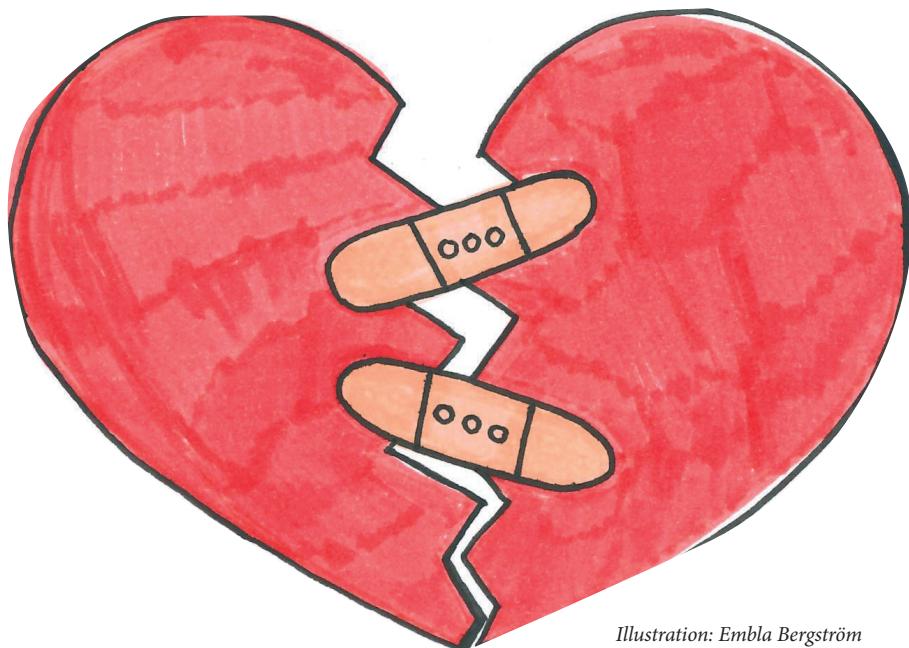


Illustration: Embla Bergström

Ett förhållande är, och kommer alltid vara, ett tillstånd. En tid i ens liv då man övergår från att vara en individ till, i många aspekter, en enhet. Det är allt, och när det är över är det inget. Då är allt förlorat och det finns inte längre någon som kysser dig med morgonnedräkt när du vaknar med näsan i dennes hår. Ett förhållande är nästan kontraktsteoretiskt. Du ger någon sårbarhet, öppnar upp dig komplett och i utbyte får du trygghet, kärlek, tröst, gemenskap och allt annat. Är inte det ultimata att vara i ett förhållande där du blir större, där allt med dig utvecklas? I detta ”kontrakt” öppnar du dig upp för det högsta och längsta som finns, en otrolig lycka endast kontrasterad av den ofantliga smärtan som potentiellt kan komma. Men nyckeln i detta är ordet potentiellt, att det inte är säkert ifall du hamnar i avgrunden. Varför annars skulle man ingå kontraktet? Du kommer alltid söka dig tillbaka till det där, till gemenskapen, till kärleken, till en djup relation med en annan människa. Det är nämligen det högsta.

Men du har alternativ. För i individtillståndet väntar inte ensamhet, inget ”allas krig mot alla”, utan resten av livet. Livet är inte slut, det väntar vänner, karriär, engångsligg, jordenruntresor, vin, bakisångest och klubbhångel. Kontraktet är över, och visst är det okej att sörja det. Gråt! Var förtvivlad och tänk att du aldrig kommer hitta någon likadan. Det gör man. Men som individ klarar du annat, mycket mer på vissa sätt, än som del i en enhet. Du har inte längre samma sårbara punkt, inte samma påtvingade öppenhet för en annan människa. Du är bara du, och har endast ansvar för att hålla dig själv lycklig.

”Är inte det ultimata att vara i ett förhållande där du blir större, där allt med dig utvecklas?”

Däremot kan det kan komma ensamhet. Men möt den med öppna armar och omfamna den som vad den är: en möjlighet att sluta definiera dig själv som beroende av någon annan. Du ska ta tag i vad du är, kom ut bättre ifrån ensamheten. Möt nästa kontrakt, nästa relation, med bättre förhandlingsförmåga. Gå in med renare avsikter, mer realistiska förväntningar, mer kraft bakom din person. För även om individualismen är eftersträvansvärd, och relationen en risk, verkar människor väldigt benägna att ta den risken. Du kommer också göra det, men ta den rätt.

KORTET TILL FRIHET

JONATHAN LANDBERG

Åven om det är studierna vi är här för vore denna tid betydligt mer grå utan det fina nationskortet som bokstavligen öppnar en ansenlig mängd dörrar av aktiviteter, upplevelser och framför allt (let us be real) festande. Går det egentligen att tänka sig en tid i Uppsala utan det fantastiska lilla plastkort vi alla håller kärt?

Aven om det är lätt att glömma bort så finns det en stad utanför Ekonomikum, Snerikes och Palermo. Framförallt för de stackarna som för tillfället inte har glädjen att få plugga på Gamla Torget. Men staden finns där, med gymnasieskolor, nattklubbar och skumma barer som serverar öl tillräckligt billigt för att man ska våga gå in. Det är en fantastiskt vacker stad med gamla fina byggnader, enformiga bostadsområden och till och med ett fotbollslag i Allsvenskan nuförtiden. Men Uppsala utan nationskortet är också en stad med helt andra förutsättningar och när jag började plugga här kändes det som jag flyttade in i min egen hemstad på nytt.

Det är egentligen inte så konstigt, i Uppsala stad bor det cirka 170 000 människor varav runt 50 000 är studerande på antingen Uppsala Universitet eller Sveriges Lantbruksuniversitet. Utöver det har de två universiteten ungefär 10 000 anställda tillsammans. Studentvärlden är alltså 35 % av hela Uppsala och utan den sjunker Uppsala mellan fyra och fem placeringar över största svenska städer (oroa er inte, vi är ändå större än Lund).

Faktum kvarstår att Uppsala utan nationskort är en helt annan stad. Valborg är mer som halloween och midsommart, dvs en anledning att supa. Gasquer och sexor existerar inte. Man tvingas gå på Birger Jarl om man vill ut, alternativt trängas med fyrtioplussare på Flustret. Halva stadens byggnader saknar sammanhang och känns avlägsna. Quizvällar, spelningar, spex, volontärt engagemang, spännande föreläsningar och alla de gamla traditioner och tillställningar denna stad är uppväxt omkring. Allt som krävs är ett litet färggrant plastkort.

Uppsala Universitet + Studentkortet = sant

Tiderna förändras och så även vi. Från och med vårterminen 2020 kommer Studentkortet vara ny exklusiv partner till Uppsalas studentnationer och kårer. För dig som studerar på Uppsalas universitet innebär det att du får ett nytt medlemskort, nya förmåner och nya rabatter.

Medlemskortet kommer fortfarande användas till samma saker som tidigare, det enda som kommer ändras är dess nya snygga kostym med Studentkortets logotyp på.

Samma gäller reserabatten – det är precis samma villkor som tidigare som gäller. För att läsa mer om vilka villkor som gäller för reserabatten, gå in på uppsalastudent.com

Så, den största skillnaden för dig som student är egentligen att du nu bör ladda ned Studentkortets app! I appen har du ditt kort alltid nära till hands samt lätt tillgång till alla dina rabattkoder och erbjudanden.

Vid vidare frågor är du välkommen att kontakta Studentkortets kundtjänst.
Telefonnummer: 08-652 76 00
E-post: kundtjanst@studentkortet.se

Lycka till med studierna!
Hälsningar, Studentkortet

Studentkortet® 

PÅ OLIKA SIDOR AV SUNDET

HANNA DEÁK

Om man har växt upp vid det glittrande Öresund vet man vilken frihetsinstitution färjan mellan Sverige och Danmark är. 20 minuter på en båt och du har lämnat DDR-Sverige med sitt systembolag bakom dig för en kväll i landet där vin på tetrapack finns tillgängligt kl. 01 på Seven Eleven. Det var då de skånska 16-åringarna fick känna på vad frihet var. J.S. Mill hade varit tårögd. För hur stor är inte nyttaen av spytäckta trottoarer en söndagsmorgon?

Från 16 år får man köpa öl och vin i butik i Danmark. Inte konstigt att de är så mycket coolare än oss när danska ungdomar fått fyra år mer på sig att kultivera ett surölsintresse. Om någon tycker det låter lite ungt så ta ett djupt andetag innan du läser nästa mening. [andas in andas ut] Fram till 1998 fanns det nämligen ingen åldersgräns överhuvudet taget på inköp av alkohol i Danmark!

Hur blev det såhär? Hur kan detta pågå på andra sidan sundet, så nära prussilusksverige? Det är en gåta för mig att våra två länder, dessa två, progressiva, rika och självbelätna välfärdsstater, lika i det mesta, på ett politikområde är lika olika som en gråsosse på kommunalt nämndmöte och en Paradise Hotel-deltagare i Mexiko.

Låt oss gå tillbaka till åren 1810-1855 och vad som i Sverige brukar kallas för ”alkoholismens decennier” för att bringa lite klarhet i vad som egentligen hände. Det dracks. Rejält. 1855 kom brännvinslagstiftningen med motiveringen att staten helt enkelt måste hindra svenskarna ifrån att supa ihjäl sig. Hembränningen började inskränkas för att sedan förbjudas helt 1960. Men Sverige hade också starka ekonomiska incitament för att reformera och brännvin ansågs vara ett perfekt skatteobjekt. 1870 utgjorde skatteintäkter från brännvin drygt 20 % av statens totala skatteinkomst. Sammanfattningsvis var Sverige mycket framgångsrikt i att monopolisera, centralisera och beskatta alkoholen under denna tid.



Illustration: Embla Bergström



"Det är en gåta för mig att våra två länder, dessa två, progressiva, rika och självbelåtna välfärdsstater, lika i det mesta, på ett politikområde är lika olika som en gråsosse på kommunalt nämndmöte och en Paradise Hotel-deltagare i Mexiko."

Från sekelskiftet 1900 blev nykterhetsrörelsen mäktig men de lyckades aldrig införa ett totalförbud av alkohol utan epoken blir istället känd för motboken med dess symbol för en kontrollerande och restriktiv alkoholpolitik. Motboken var ett kontrollinstrument för alkoholransoneringen, där alla inköp noggrant stämpplades in. Dessutom var man tvungen att ansöka för att få den och många diskriminerades, t.ex. kvinnor och fattiga då de inte ansågs uppfylla kraven på en skötsam medborgare. Färre än en på tio kvinnor hade en motbok och fick således inte köpa alkohol. 1955 ersattes motboken mot systembolaget och där är vi idag med en 20-års gräns på all alkoholdryck över 3,5%. Du får alltså både rösta och köra bil innan du kan köpa med dig bubbel till fredagsdejten och för alla oavsett ålder är det fortfarande omöjligt att få tag på en flaska rödvin till söndagsgrytan. Utan lite planering iallafall.

Danmark ville också stävja alkoholkonsumtionen genom historien men valde lite andra metoder. Att skapa ett monopol ansågs vara ett för stort intrång mot invånarnas frihet så strategin blev istället att chockhöja priserna med hjälp av skatter. Det fick följd att priset på starksprit ökade med 1000 %. Det är här vi möjligtvis finner anledningen till danskarnas stora öglädje. Genom klipsk politisk manövrering lyckades nämligen ölbryggeriet Carlsberg att få den svenska staten att undanta öl från punktskatten (är detta det enda goda som kommit av lobbyism?). Argumentet som användes var bland annat att öl var mer näringssrikt än destillerad sprit (Ja de har ju inte fel). Detta fick följd att de flesta med låga inkomster gick över från att dricka sprit till ØL.

Idag är danskarna det folk som har högst alkoholkonsumtion i EU. Danska ungdomar dricker dessutom avsevärt mest också. En förklaring som hittats är att folk missförstått den danska socialstyrelsens rekommendationer på alkoholintag. De har uppgett gränsvärden för missbruk medan många snarare tolkat det som ett mått på en normal konsumtion. Till-

gängligheten utmålas också föga förvånande som en faktor. När jag läser om dansk alkoholpolitik och pratar med mina danska vänner är det genomgående temat att danskar helt enkelt inte tycker att staten bör lägga sig i medborgarnas alkoholkonsumtion och hälsa. Jag undrar varför det finns en så stor attitydskillnad mot Sverige där 3 av 4 svenskar 2018 upp-gav att de stödde Systembolagets monopol. I Svensk politisk historia tar Tommy Möller upp 1800-talets apolitiska kultur i Sverige som ett resultat av kyrkans betoning på lydnad och förnöjsamhet. Vidare skriver han om att det svenska folket har en originell tilltro till överheten. Möller menar att den-na demokratiska överhetstro blivit till därför att det svenska samhället aldrig var särskilt feodalt eller haft en statsmakt som utövat hög repression. Ifall jag läter mig själv meditera vidare över detta tror jag att det faktum att vi, tillskillnad från Danmark, inte heller har en historia av ockupation spelar roll för vår syn på de härskande och paternalism. En känsla av att staten nog ändå vet bäst.

Men man kan givetvis också peka på att svenskarna bara är väldigt nöjda med systemet. Systembolagets egen opinionsundersökning visar på högt kundnöjdhets index och i årets undersökning av service score blev systembolaget utsett till Sveriges bästa serviceföretag. Sen är det ju fräsch där inne får man ju säga, och bra utbud, även om det i många kom-muner kanske bara finns ett ställe att köpa drycken på. Men DDR-känslan kommer man inte ifrån.

I Danmark heter det ”bund eller resten i håret” vilket bety-der töm (ditt glas) eller resten i håret. Min danska vän Simone kommenterar den danska alkoholpolitiken (eller snarare av-saknaden av den) med att säga: ”nobody wants to do anything as long as people are happy”. Utan att implicera kausalitet så är det faktiskt så att Danmark toppar listan över världens lyckligaste länder. Och alla vet ju att lyckligast vinner.

rätt fack direkt

Akademikerförbundet SSR är det fackliga yrkesförbundet för dig som är statsvetare eller nationalekonom.

Vi värdesätter din utbildning. Vi jobbar med din framtida profession och vårt förbund är inte för vem som helst – hos oss är alla 100 % akademiker.

Vi ger dig råd och stöd i frågor om jobb och arbetsmarknad. I ditt medlemskap ingår även flera riktigt bra förmåner.

Gå med i rätt fack direkt. Det kostar bara en hundring för hela studietiden.

Läs mer om oss på www.akademssr.se

Välkommen som medlem!

Du som pluggar minst 180 hp beteendevetenskap, ekonomi, personalvetenskap, samhällsvetenskap eller socialt arbete är välkommen som medlem.

Kamelen och bagaren

*Världens mänskor dumma är,
Vi lekte med vår varma sfär
Varför kan icke människor se?
I media står det klart o tydligt
Isen smälter, värmens ökar betydligt*

*Den andre går upp med tuppen
Till det lokala bageriet han går
Han en snuva får
Inte går hans bageri under
Kamelens värld for under*

DJUPA TANKAR AV: JOSEPH ERIKSSON



A photograph of three young adults—two men and one woman—smiling and laughing together outdoors. They are dressed casually, with one man in a blue denim shirt and another in a grey vest. The woman is wearing a dark jacket. The background is a blurred green, suggesting a park or garden setting.

FÅR DU FJÄRILAR

I IMAGEN NÄR DU TÄNKER

PÅ JOBB INOM STATEN?

De närmaste fem åren kommer hela 160 000 jobb att bli lediga inom statlig sektor. Och det är inte vilka jobb som helst – de handlar om att styra och utveckla Sverige.

ST förbereder dig som studerar på en karriär inom statlig sektor. Som medlem kan du ta del av bland annat karriärtjänster, rådgivning och föreläsningar speciellt för dig som siktar på en karriär i staten.

Bli medlem för bara 100 kronor för hela studietiden på st.org/student.

